

Αρ. Πρωτ.22268 /ΣΜ/κσ

Αθήνα, 13 Σεπτεμβρίου 2010

Π Ρ Ο Σ Τον

1. Υπουργό ΥΠΟΜΕΔΙ
κ. Δημήτριο Ρέππα
2. Υφυπουργό ΥΠΟΜΕΔΙ
κ. Ιωάννη Μαγκριώτη
3. Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Έργων
κ. Ιωάννη Οικονομίδα
4. Γενικό Γραμματέα
Συγχρηματοδοτούμενων Έργων,
κ. Σέργιο Λαμπρόπουλο

Χαρ. Τρικούπη 182

Αθήνα 10178

ΘΕΜΑ: «Παρατηρήσεις & Προτάσεις ΣΑΤΕ επί του Σχεδίου Νόμου για τροποποίηση του Κώδικα Δημοσίων Έργων (ν.3669/2008)»

Κύριοι,

Με την παρούσα, και σε συνέχεια της από 9.9.2010 συνάντησής μας με τους κ.κ. Ι. Οικονομίδα και Σ. Λαμπρόπουλο, σας υποβάλλουμε τις παρατηρήσεις και προτάσεις του Πανελληνίου Συνδέσμου Ανωνύμων, Περιορισμένης Ευθύνης και Προσωπικών Τεχνικών Εταιρειών - ΣΑΤΕ επί του σχεδίου νόμου για την τροποποίηση του κώδικα δημοσίων έργων ν.3669/2008 που μας κοινοποιήσατε την 4.8.2010.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε απαραίτητη διευκρίνιση ενώ διατηρούμε την επιφύλαξη πρόσθετων παρατηρήσεων/προτάσεων μέχρι και την επόμενη προγραμματισμένη συνάντησή μας στις 16.9.2010.

Με τιμή,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΒΛΑΧΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΛ. ΠΙΑΤΙΔΗΣ

Συν.: Παρατηρήσεις & Προτάσεις ΣΑΤΕ επί του Σχεδίου Νόμου για τροποποίηση του Κώδικα Δημοσίων Έργων (ν.3669/2008)»

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ (ν. 3669/2008)**

Οι παρατηρήσεις επί του σχεδίου νόμου για την τροποποίηση του Κώδικα Δημοσίων Έργων (Κ.Δ.Ε. – ν. 3669/2008) υποδιαιρούνται σε τρεις ενότητες:

α) 1^η Ενότητα – Γενικές νομοτεχνικές παρατηρήσεις.

β) 2^η Ενότητα – Παρατηρήσεις επί διατάξεων του σχεδίου νόμου.

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται αποκλειστικά παρατηρήσεις που αφορούν *διατάξεις του σχεδίου νόμου*.

γ) 3^η Ενότητα – Προτάσεις νομοθετικών τροποποιήσεων.

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται προτάσεις για νομοθετικές τροποποιήσεις επί θεμάτων που δεν θίγονται από το σχέδιο νόμου. Στη νομοθεσία για τα δημόσια έργα υπάρχει σωρεία διατάξεων και ζητημάτων που χρήζουν βελτιώσεων και τροποποιήσεων. Τα περισσότερα από αυτά δεν κινούν το ενδιαφέρον της διοίκησης, όμως απασχολούν καθημερινώς τις εργοληπτικές επιχειρήσεις. Αρκετά από αυτά τα ζητήματα είναι απλώς νομοτεχνικής φύσης, που απλώς χρειάζονται διευκρίνιση ή πληρέστερη διατύπωση της διάταξης. Φυσικά, υπάρχουν και άλλα που είναι μείζονος σημασίας. Η παρούσα συγκυρία παρέχει τη μοναδική ευκαιρία να γίνουν ορισμένες σημαντικές βελτιώσεις και τροποποιήσεις στη νομοθεσία, γι' αυτό και στην 3^η Ενότητα περιλαμβάνονται τέτοιας μορφής τροποποιητικές προτάσεις.

Εν κατακλείδι, πρέπει να επισημάνουμε ότι οι παρατηρήσεις και προτάσεις που περιέχονται στο παρόν κείμενο, αποτελούν προϊόν επεξεργασίας πολύ περιορισμένου χρόνου. Για τον λόγο αυτό επιφυλασσόμαστε μέχρι τη συνάντηση της Πέμπτης 16-9-2010 ή και αργότερα, να σας υποβάλουμε συμπληρωματικές παρατηρήσεις και προτάσεις, ιδίως σε θέματα που αφορούν τον έλεγχο και τον χρόνο ισχύος των εγγυητικών καλής εκτέλεσης και τις προϋποθέσεις κατάταξης στο ΜΕΕΠ.

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το σχέδιο νόμου τροποποιεί την κωδικοποιημένη με το ν. 3669/2008 νομοθεσία για τα δημόσια έργα, όχι τα επί μέρους κωδικοποιηθέντα νομοθετήματα. Αυτό μάλλον δεν αποτελεί δόκιμη νομοτεχνική επιλογή, αν και βεβαίως απλοποιεί την όλη διαδικασία. Ο ν. 3669/2008 αποτελείται από ένα και μόνο άρθρο, το οποίο περιέχει τον Κώδικα Δημοσίων Έργων. Ο Κώδικας Δημοσίων Έργων απαρτίζεται από το σύνολο των ισχυουσών κατά τον χρόνο της κωδικοποίησης διατάξεων της ειδικής νομοθεσίας για τα δημόσια έργα, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν και ψηφίσθηκαν από τη Βουλή με την ειδική ταχεία διαδικασία περί κωδικοποίησης υφιστάμενης νομοθεσίας του άρθρου 76 παρ. 7 του Συντάγματος. Ωστόσο, η κωδικοποίηση ισχυουσών διατάξεων δεν θέτει νέο δίκαιο, παρά μόνο κωδικοποιεί τις διατάξεις της ισχύουσας κατά τον χρόνο της κωδικοποίησης νομοθεσίας δίκαιο [βλ. σχετικά και παρ. 7 της Εγκυκλίου 18/2008 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (αρ. πρωτ. Δ17/05/107/ΦΝ 433/16-9-2008)]. Όπως δε αναφέρει χαρακτηριστικά η εν λόγω Εγκύκλιος και αποτελεί, άλλωστε, κοινό νομικό τόπο, «σε περίπτωση αντιφάσεων μεταξύ διατάξεων του ν. 3669/08 και των κωδικοποιούμενων εφόσον, οι τελευταίες υπερέχουν εφόσον η τυχόν διαφοροποίηση στο ν. 3669/08 δεν οφείλεται σε θεμιτή και επιτρεπόμενη (με βάση την σχετική εξουσιοδότηση) παρέμβαση στην ισχύουσα νομοθεσία, όπως είναι η απαλοιφή καταργημένων διατάξεων ή η σύμπτυξη διατάξεων με παρόμοιο περιεχόμενο».

Κατά την κωδικοποίηση, μάλιστα, του ν. 3669/2008 έχουν συμβεί σφάλματα και σε ορισμένες περιπτώσεις οι κωδικοποιηθείσες διατάξεις δεν αποδίδουν τη νομοθεσία όπως κωδικοποιήθηκε. Σ' αυτές τις περιπτώσεις ισχύουν οι διατάξεις στην αρχική τους προ της κωδικοποίησης μορφή και οι ερμηνευτικοί κανόνες επιβάλλουν να προσφεύγει ο ερμηνευτής και εφαρμοστής του δικαίου στην αρχική μορφή των διατάξεων και, σε περίπτωση αντίθεσης με τις κωδικοποιηθείσες, να εφαρμόζει τις αρχικές διατάξεις προ της κωδικοποίησής τους, οι οποίες σε κάθε περίπτωση είναι οι μόνες που αποδίδουν το πράγματι ισχύον δίκαιο.

Επομένως, η κατά την άποψή μας ορθή διαδικασία τροποποίησης της νομοθεσίας για τα δημόσια έργα θα επέβαλλε να γίνει η τροποποίηση των αρχικών διατάξεων των νομοθετημάτων που συγκροτούν την ειδική αυτή νομοθεσία (ν. 1418/1984, ν. 3263/2004 & π.δ. 609/1985), τα οποία (νομοθετήματα) εξακολουθούν να ισχύουν ως θεσπίσθηκαν, ακόμη και μετά την κωδικοποίηση του ν. 3669/2008. Αφού δε γίνει η τροποποίησή τους, ακολούθως να κωδικοποιηθούν οι τροποποιηθείσες αρχικές διατάξεις στον υφιστάμενο Κ.Δ.Ε.. Με τον τρόπο που γίνεται η τροποποίηση, πέραν του ότι δεν είναι νομοτεχνικά ο πλέον δόκιμος, ενδέχεται να δημιουργηθούν προβλήματα κατά την ερμηνεία των διατάξεων. Οι νέες διατάξεις που εισάγονται με το νομοσχέδιο, εφόσον ψηφισθούν και τεθούν σε ισχύ, θα έχουν την ισχύ ψηφισθέντος

από τη Βουλή τυπικού νόμου· δεν θα πρόκειται για κωδικοποιηθείσες διατάξεις, όπως θα εξακολουθούν να είναι οι λοιπές μη τροποποιηθείσες διατάξεις. Επιπροσθέτως, οι τροποποιητικές διατάξεις τροποποιούν διατάξεις της κωδικοποίησης της νομοθεσίας και όχι τις αρχικές και μόνες πρωτογενώς ισχύουσες, οι οποίες κατ' αρχήν παραμένουν άθικτες. Τα ανωτέρω δεδομένα είναι ιδιαίτερα πιθανό να αποτελέσουν στο μέλλον αιτία για τη γένεση αναιρετικών διαφορών σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή τους. Βεβαίως, η τροποποίηση των αρχικών διατάξεων και η εν συνεχεία κωδικοποίησή τους προϋποθέτει μεγαλύτερη και δυσκολότερη εργασία και διαδικαστικά είναι σαφώς πιο σύνθετη, όμως, κατά την άποψή μας, ο τρόπος αυτός είναι νομοτεχνικά ορθότερος και περιορίζει την πιθανότητα να ανακύψουν ερμηνευτικά προβλήματα που θα άγονται επί δεκαετίες προς επίλυση στα δικαστήρια.

II. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Παρατίθενται κατωτέρω αυτούσιες οι διατάξεις του σχεδίου νόμου επί των οποίων κρίναμε ότι υπάρχουν θέματα προς σχολιασμό και αμέσως μετά ακολουθούν οι παρατηρήσεις μας. Δεν παρατίθενται οι διατάξεις ως προς τις οποίες δεν θεωρήσαμε ότι υπάρχει αντικείμενο σχολιασμού:

• ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΜΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ:

ΣΧΟΛΙΑ:

- **Προτείνεται** η επέκταση της εφαρμογής του εν λόγω συστήματος στα έργα προϋπολογισμού (χωρίς αναθεώρηση & Φ.Π.Α.) άνω του ανωτάτου ορίου της 2^{ης} τάξης, ήτοι άνω των € 1.500.000. Το συγκεκριμένο όριο είναι κρίσιμο, διότι από 3^η τάξη και πάνω οι εργοληπτικές επιχειρήσεις υποχρεούνται να είναι συνεστημένες ως ανώνυμες εταιρείες, ενώ επίσης για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις από 3^η τάξη και άνω εφαρμόζεται ο τύπος κατάταξης για την κατάταξή τους στο ΜΕΕΠ και την αναθεώρηση του πτυχίου τους. Επομένως, η θέση του ορίου εφαρμογής του νέου συστήματος στο ανώτατο όριο της 2^{ης} τάξης αντιστοιχεί σε πραγματική διαχωριστική γραμμή και δεν είναι αυθαίρετη. Πάνω από αυτό το όριο οι εργοληπτικές επιχειρήσεις κατά τεκμήριο διαθέτουν την οργανωτική υποδομή ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του νέου συστήματος πολλαπλών κριτηρίων. Για τον λόγο αυτό δεν συντρέχει λόγος να περιορισθεί η εφαρμογή του μόνο στα έργα άνω των € 5.000.000. Μπορεί κάλλιστα να επεκταθεί εξ αρχής σε όλα τα έργα τα οποία προορίζονται για εργοληπτικές επιχειρήσεις άνω της 3^{ης} τάξης του ΜΕΕΠ.
- **Προσαύξηση χρόνου εγγύησης:** Προφανώς νοείται η προσαύξηση του χρόνου εγγύησης του άρθρου 74 του ΚΔΕ. Όμως, η εγγύηση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου περιλαμβάνει και τη συντήρηση των έργων (Το άρθρο 74 του ΚΔΕ τιτλοφορείται: «Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων»). Επομένως, η προσαύξηση του χρόνου εγγύησης περιλαμβάνει και τη συντήρηση. Εάν δεν περιλαμβάνει και τη συντήρηση, γεννάται σοβαρό νομικό πρόβλημα, διότι η συντήρηση θα πρέπει να ανατεθεί με ξεχωριστή σύμβαση, βάσει νέου διαγωνισμού, σύμφωνα με τις προβλέψεις και των κοινοτικών οδηγιών περί δημοσίων συμβάσεων. Εάν περιλαμβάνει και τη συντήρηση (όπως είναι και το ορθό, διότι έτσι μόνο το συγκεκριμένο κριτήριο θα έχει ουσιαστική βαρύτητα κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς του διαγωνιζόμενου), **θα πρέπει να υπάρξει ξεχωριστό συμβατικό τεύχος, στο οποίο θα περιέχονται οι ακριβείς**

συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τον χρόνο εγγύησης – συντήρησης. Η εγγύηση – συντήρηση, ειδικά μετά την ιδιαίτερη βαρύτητα που της προσδίδει το νέο σύστημα δημοπράτησης, δεν μπορεί να παραμένει μία θολή, απροσδιόριστη έννοια. **Αποτελεί σύμβαση με συγκεκριμένες υποχρεώσεις εκατέρωθεν, που πρέπει να προσδιορίζονται εκ των προτέρων λεπτομερώς και επακριβώς, διαφορετικά θα καταστεί γράμμα κενό περιεχομένου.**

- Εφόσον η πρόβλεψη για το κατώφλι εφαρμογής των € 5.000.000 συναρτάται με το όριο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών, θα πρέπει να αναδιατυπωθεί η διάταξη ώστε να προσαρμόζεται στο **ανά διετία μεταβαλλόμενο ως άνω όριο**. Προτείνεται, να απαλειφθεί η αναφορά στα € 5.000.000 και να αντικατασταθεί με **αναφορά στα έργα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών περί δημοσίων συμβάσεων.**

- **ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΤ' ΑΠΟΚΟΠΗ ΤΙΜΗΣ ΜΕ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ:**

«Άρθρο 12B

Προσφορά κατ' αποκοπή τιμής για το σύνολο του έργου ή για αυτόνομα μέρη αυτού, με εγγυημένο προϋπολογισμό

1. Το σύστημα αυτό εφαρμόζεται ιδίως σε τεχνικά έργα οδοποιίας και σιδηροδρόμων, καθώς και σε έργα κτιριακά ή λιμενικά. Με τη διακήρυξη του έργου και με βάση τα χορηγούμενα από την υπηρεσία πρότυπα έγγραφα, ζητείται από τους διαγωνιζόμενους, η υποβολή προσφοράς που περιλαμβάνει κατ' αποκοπή τιμή για το σύνολο του έργου ή για ευρύτερα τμήματα αυτού ή για αυτόνομα κατασκευαστικώς μέρη του έργου. Η προσφορά συνοδεύεται από προϋπολογισμό, την ακρίβεια του οποίου εγγυάται ρητά, κατά την έννοια του άρθρου 696 του Αστικού Κώδικα, ο προσφέρων. Ο προϋπολογισμός αυτός περιλαμβάνει αναλυτικά τις εργασίες που θα εκτελεστούν, την ποσότητα και την τιμή μονάδος αυτών - στην οποία περιλαμβάνονται τα υλικά, το κόστος της ανθρώπινης εργασίας και των μηχανημάτων, το κόστος όλων των μελετών και των αναγκαίων ερευνών, καθώς και τα γενικά έξοδα και όφελος του εργολάβου - το συνολικό κόστος αυτών, όπως προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των ποσοτήτων επί τις τιμές μονάδος, καθώς και τη συνολική κατ' αποκοπή τιμή, όπως αυτή προκύπτει από την άθροιση των επιμέρους κονδυλίων. Ο αναδειχθείς ανάδοχος του έργου δεν δικαιούται να ζητήσει προσαύξηση της προσφερθείσας κατ' αποκοπή συνολικής τιμής για κανένα λόγο, ακόμη και αν αυξήθηκαν οι προϋπολογισθείσες τιμές μονάδος ή οι ποσότητες των εργασιών, **ή προέκυψε ανάγκη εκτέλεσης νέων εργασιών ή εκπόνησης περαιτέρω μελετών ή ερευνών**, ή ανέκυψαν συνθήκες που κατέστησαν δυσχερέστερη την εκτέλεση του έργου.»

ΣΧΟΛΙΑ:

- Η παρατεθείσα διάταξη καθιερώνει το σύστημα του απολύτως ανελαστικού κατ' αποκοπή τιμήματος. Η μορφή αυτή κατασκευαστικής συμβάσεως αντιστοιχεί προς τα λεγόμενα "turnkey contracts" της διεθνούς κατασκευαστικής ορολογίας. Ο ανάδοχος εγγυάται πλήρως τον προϋπολογισμό και τις ποσότητες και οφείλει να παραδώσει με την προσφερθείσα τιμή πλήρως αποπερατωμένο έργο «βρέξει χιονίσει». Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμία απολύτως αύξηση του εργολαβικού ανταλλάγματος για οιονδήποτε λόγο. Εάν οι προμετρηθείσες ποσότητες αποδειχθούν λιγότερες από τις εκτελεσθείσες, ο ανάδοχος δεν δικαιούται αύξηση τιμής μέσω ΑΠΕ ή συμπληρωματικής σύμβασης. Θα πάρει το εργολαβικό αντάλλαγμα που έχει προσφέρει, τίποτε παραπάνω. Βεβαίως, και στην αντίθετη περίπτωση που οι τελικές ποσότητες αποδειχθούν μικρότερες από τις προμετρηθείσες, πάλι ο ανάδοχος θα πάρει το συμφωνηθέν τίμημα. Το σύστημα αυτό είναι αρκετά επικίνδυνο για την εργοληπτική επιχείρηση και ομοίως αρκετά διασφαλιστικό για τον κύριο του έργου. Για τον λόγο αυτό, όπως αναφέρουμε παρακάτω, θα πρέπει να παρέχεται επαρκέστατη προθεσμία κατά το στάδιο του διαγωνισμού, ώστε οι υποψήφιοι ανάδοχοι να μελετούν επαρκώς τις συνθήκες εκτέλεσης του έργου, δεδομένου ότι η προσφορά τους θα είναι απολύτως ανελαστική. Η προθεσμία των 41 ημερών σαφώς δεν είναι αρκετή· αλλά, συναφώς, χρειάζονται και άλλες προβλέψεις, ώστε η ενδιαφερόμενη εργοληπτική επιχείρηση να έχει την ώρα που καταρτίζει την οικονομική της προσφορά πληρέστατη γνώση όλων των παραμέτρων του έργου.
- Στον αυστηρό κανόνα της απαγόρευσης εξαίρεσης οιασδήποτε μεταβολής για οιονδήποτε λόγο του εργολαβικού ανταλλάγματος υπάρχει μία σχεδόν αυτονόητη **εξαιρέση: Οι νέες εργασίες**. Η προσφορά του αναδόχου είναι απολύτως ανελαστική, είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω, για το έργο που δημοπρατήθηκε. Αν το έργο, κατ' εντολή του κυρίου του έργου, τροποποιηθεί, τότε πρόκειται για διαφορετικό έργο από εκείνο που δημοπρατήθηκε και ο ανάδοχος δικαιούται τροποποίηση του εργολαβικού ανταλλάγματος που να καλύπτει τις νέες εργασίες. Π.χ. εάν δημοπρατήθηκε κτίριο συνεδρίων με δύο αίθουσες συνεδριάσεων και κατά τη διάρκεια της κατασκευής του ο κύριος του έργου θέλησε την προσθήκη και τρίτης αίθουσας, είναι αυτονόητο ότι πρόκειται για νέα εργασία και ο ανάδοχος δικαιούται προσαύξηση της τιμής. Επομένως, η επισημασμένη φράση: **«ή προέκυψε ανάγκη εκτέλεσης νέων εργασιών ή εκπόνησης περαιτέρω μελετών ή ερευνών»** πρέπει να απαλειφθεί, διότι ακόμη και υπό την πλέον αυστηρή εκδοχή των κατ' αποκοπή συμβάσεων **ο ανάδοχος δεν φέρει και δεν είναι δυνατόν να φέρει την υποχρέωση να εκτελέσει με το συμφωνηθέν αντάλλαγμα εργασίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική**

μελέτη και ζητήθηκε εκ των υστέρων η εκτέλεσή τους από τον κύριο του έργου.

- Με το παρόν σύστημα συνάγεται ερμηνευτικά ότι αποκλείεται η αναθεώρηση των τιμών, εκτός και αν υπάρξει ρητή εξαίρεση. Αυτό συνάγεται από τρία στοιχεία:

1. Από το εδάφιο: **«Η προσφορά συνοδεύεται από προϋπολογισμό, την ακρίβεια του οποίου εγγυάται ρητά, κατά την έννοια του άρθρου 696 του Αστικού Κώδικα, ο προσφέρων.»** Το άρθρο 696 ΑΚ αναφέρει τα εξής: **«Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 388, αν η σύμβαση καταρτίστηκε με βάση προϋπολογισμό που την ακρίβειά του εγγυήθηκε ρητά ο εργολάβος, αυτός δεν μπορεί να ζητήσει αύξηση της αμοιβής, και αν ακόμη υπερτιμήθηκαν μεταγενέστερα οι προϋπολογισμένες εργασίες».** Σημειώνουμε απλώς, ότι το άρθρο 388 ΑΚ έχει καταστεί σχεδόν ανενεργό στις συμβάσεις δημοσίων έργων βάσει της μέχρι σήμερα πάγιας νομολογίας των δικαστηρίων επί του θέματος. Ωστόσο, η δυνατότητα εφαρμογής του στην προκείμενη περίπτωση θα περιορίζεται αποκλειστικά στις απολύτως απρόβλεπτες οικονομικές μεταβολές, που διαταράσσουν πλήρως την οικονομία της σύμβασης (π.χ. αιφνίδια υπερβολική αύξηση της τιμής του πετρελαίου, σιδήρου κ.λπ.)· η συνέπεια δε της εφαρμογής του θα είναι κατά κανόνα η λύση της σύμβασης ως ασύμφορης. Το γεγονός αυτό επιρρωνύει την άποψη ότι αναθεώρηση (που καλύπτει τις συνήθεις αυξομειώσεις των τιμών) δεν ισχύει εν προκειμένω.
2. Από το εδάφιο: **«Ο αναδειχθείς ανάδοχος του έργου δεν δικαιούται να ζητήσει προσαύξηση της προσφερθείσας κατ' αποκοπή συνολικής τιμής για κανένα λόγο, ακόμη και αν αυξήθηκαν οι προϋπολογισθείσες τιμές μονάδος....».** Η αναθεώρηση καλύπτει την αύξηση των τιμών μονάδος. **Αποκλείοντας την αύξηση του εργολαβικού ανταλλάγματος για μεταγενέστερη μεταβολή των προϋπολογισθεισών τιμών μονάδος, αποκλείεται η δυνατότητα αναθεώρησης του εργολαβικού ανταλλάγματος.** Τούτο είναι σημαντικό και κρίσιμο: Π.χ., αν η τιμή του σιδήρου τριπλασιασθεί κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμία αύξηση της τιμής.
3. Γενικότερα, το παρόν σύστημα, που αντιστοιχεί στις λεγόμενες “turnkey” συμβάσεις διεθνώς, έχει ως βασική φιλοσοφία ότι ο κύριος του έργου συμφωνεί μία συγκεκριμένη τιμή με τον κατασκευαστή, για να του παραδώσει ο τελευταίος έτοιμο έργο, όπως περιγράφεται στη μελέτη και τις προδιαγραφές. Η κατασκευή έργων με αυτό τον τρόπο έχει αυξημένο κίνδυνο για τον ανάδοχο, διότι ο τελευταίος αναλαμβάνει τον κίνδυνο για όλες τις δυσμενείς οικονομικές μεταβολές κατά τη διάρκεια της σύμβασης. Φυσικά, ο αυξημένος οικονομικός και νομικός κίνδυνος για τον ανάδοχο, έχει ως εύλογο

αντιστάθμισμα το αυξημένο κόστος των έργων που κατασκευάζονται με αυτό τον τρόπο, διότι η εργοληπτική επιχείρηση λαμβάνει υπόψη κατά την προσφορά της τον κίνδυνο δυσμενούς οικονομικής μεταβολής των συνθηκών εκτέλεσης του έργου, για τον οποίο δεν καλύπτεται.

- Τέλος, η διάταξη **«ή ανέκυψαν συνθήκες που κατέστησαν δυσχερέστερη την εκτέλεση του έργου»** είναι προβληματική στο βαθμό που ερμηνευθεί ότι αποκλείει την εφαρμογή του ΑΚ 388 ακόμη και στις περιπτώσεις ανωτέρας βίας ή απολύτως απρόβλεπτης μεταβολής συνθηκών που διαταράσσει ουσιωδώς την οικονομική ισορροπία της σύμβασης. **Προτείνεται η ολοσχερής απαλοιφή της ή η ρητή εξαίρεση των περιπτώσεων ανωτέρας βίας καθώς και εκείνων που διαταράσσουν ουσιωδώς την οικονομική ισορροπία της σύμβασης και δικαιολογούν την εφαρμογή του άρθρου 388 Α.Κ..**

- **Άρθρο 3 § 3 του σχεδίου νόμου**

Με την ανωτέρω παράγραφο τροποποιήθηκε επιδερμικά η παρ. 1 του άρθρου 8 του ΚΔΕ, με την προσθήκη της λέξης «μόνο», ώστε να περιορισθεί αυστηρά η εφαρμογή του συστήματος «μελέτη – κατασκευή» αποκλειστικά και μόνο στις προβλεπόμενες στο νόμο περιπτώσεις:

«1. Το σύστημα προσφοράς μελέτης και κατασκευής εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις έργων που απαιτούν ειδικούς τρόπους κατασκευής ή μεθόδους που καλύπτονται από τεχνονγνωσίες ή άλλα κατοχυρωμένα δικαιώματα ή στα έργα με ιδιομορφίες ως προς τον τρόπο και τις φάσεις κατασκευής τους ή αν κρίνεται σκόπιμος ο συνδυασμός βελτίωσης ή ολοκλήρωσης ή αναθεώρησης υπάρχουσας μελέτης της υπηρεσίας με την κατασκευή ή αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων.

Προτείνεται η απαλοιφή του επισημασμένου εδαφίου (*«...ή αν κρίνεται σκόπιμος ο συνδυασμός βελτίωσης ή ολοκλήρωσης ή αναθεώρησης υπάρχουσας μελέτης της υπηρεσίας με την κατασκευή ή αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων»*), για τον λόγο ότι **διευρύνει ανέλεγκτα και αορίστως** το πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου συστήματος, το οποίο πρέπει να εφαρμόζεται απολύτως εξαιρετικά και σε περιοριστικά προσδιορισμένες περιπτώσεις. Η αναθέτουσα αρχή θα μπορεί να επικαλείται την ανάγκη βελτίωσης υπάρχουσας μελέτης, που θα έχει εκπονηθεί μάλιστα κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού για την ανάθεσή της, για να υποστηρίξει την ανάγκη εφαρμογής του συστήματος «μελέτη – κατασκευή».

- **Άρθρο 4 § 1 του σχεδίου νόμου**

«1. Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 15 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

«Όταν εφαρμόζεται ένα από τα συστήματα των περιπτώσεων δ', στ', ζ' η' και θ' του άρθρου 4 του παρόντος, η δημοσίευση γίνεται σαράντα μία (41) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της δημοπρασίας.»

ΣΧΟΛΙΟ:

- Κατά την άποψή μας, η προθεσμία δημοσίευσης **πρέπει να αυξηθεί σε ογδόντα (80) τουλάχιστον ημέρες, ιδίως για τα δύο νεοεισαγόμενα συστήματα**. Ειδικά για το σύστημα προσφοράς κατ' αποκοπή τιμής για σύνολο ή τμήματα του έργου με εγγύηση του προϋπολογισμού αυτό είναι **επιβεβλημένο**, εν όψει του ότι ο ανάδοχος δεν δικαιούται να ζητήσει προσαύξηση για κανένα απολύτως λόγο. Πρέπει συνεπώς να του δοθεί επαρκής χρόνος ώστε να μελετήσει πλήρως τις συνθήκες του έργου, διότι η προσφορά του θα είναι απολύτως δεσμευτική και ανελαστική.

- **ΆΡΘΡΟ 4: «ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ - ΤΕΥΧΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ - ΤΕΥΧΟΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ»**

Στο τέλος της πρώτης παραγράφου του ανωτέρω άρθρου υπάρχει η ακόλουθη διάταξη:

«.....Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων εργοληπτικών επιχειρήσεων στην ως άνω παρουσίαση και η υποβολή του τεύχους παρατηρήσεων είναι προαιρετικά, δεν συνεπάγονται την υποχρέωση υποβολής προσφοράς για το έργο και δεν συνιστούν κώλυμα για τη συμμετοχή τους στη δημοπρασία.»

Η έννοια του τελευταίου εδαφίου είναι ότι η μη συμμετοχή στη διαδικασία διαβούλευσης δεν αποτελεί κώλυμα για τη συμμετοχή στον διαγωνισμό. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αναδιατύπωση της διάταξης ως εξής:

*«.....Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων εργοληπτικών επιχειρήσεων στην ως άνω παρουσίαση και η υποβολή του τεύχους παρατηρήσεων είναι προαιρετικά, δεν συνεπάγονται την υποχρέωση υποβολής προσφοράς για το έργο, **η δε μη συμμετοχή τους στη διαδικασία διαβούλευσης δεν συνιστά κώλυμα** για τη συμμετοχή τους στη δημοπρασία.»*

- **ΑΡΘΡΟ 9 – Παράγραφος 10 – ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΔΑΦΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡ. 6 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 48 ΤΟΥ Ν.3669/2008 - ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ**

Η υποχρέωση υποβολής χρονοδιαγράμματος με τμηματικές προθεσμίες για το σύνολο του συμβατικού χρόνου και για διαστήματα όχι μεγαλύτερα των δύο (2) μηνών κατά την κατάθεση της προσφοράς μόνον περιττές επιβαρύνσεις θα έχει για τις εταιρείες.

Ναι, να υποβάλλεται χρονοδιάγραμμα αλλά σε τι εξυπηρετεί ο ανά δύο μήνες καθορισμός των τμηματικών προθεσμιών;

Οι τμηματικές προθεσμίες να ζητούνται για αυτοτελή ή διακριτά τμήματα του έργου, ή παράδοση των οποίων εξυπηρετεί τις ανάγκες του κυρίου του έργου (χρήση αυτών).

- **ΑΡΘΡΟ 10 – ΕΠΑΝΕΛΕΓΧΟΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΕΩΝ**

1) Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 52 τροποποιείται ως εξής:

«Οι επιμετρήσεις του έργου, εγκεκριμένες από τη διευθύνουσα υπηρεσία ή αυτοδίκαια εγκεκριμένες, υπόκεινται σε έλεγχο από την επιτροπή προσωρινής παραλαβής και το αχρεωστήτως καταβληθέν εργολαβικό αντάλλαγμα είναι επιστρεπτέο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 8 του άρθρου 53 του παρόντος».

ΣΧΟΛΙΑ:

- Προβλέπεται με τη συγκεκριμένη διάταξη ο επανέλεγχος όχι μόνο των αυτοδικαίως εγκεκριμένων αναλυτικών επιμετρήσεων αλλά **και των ρητώς εγκεκριμένων**. Κατά την άποψή μας, είναι αδιανόητο να επιτρέπεται ο επανέλεγχος ελεγμένων και ρητώς εγκεκριμένων από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία αναλυτικών επιμετρήσεων. Τούτο ενδέχεται να γεννά και ζήτημα συνταγματικής τάξης, εφόσον παραβιάζονται οι γενικές αρχές που διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων, ιδίως αυτές της χρηστής διοίκησης και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου. Πρέπει να επισημανθεί, ότι η δυνατότητα ποσοτικού επανελέγχου του έργου από την Επιτροπή Προσωρινής Παραλαβής προβλέπεται και υπό το ισχύον καθεστώς. Ωστόσο, το Συμβούλιο της Επικρατείας, ερειδόμενο στις προαναφερθείσες συνταγματικές απορρέουσες αρχές του διοικητικού δικαίου, έχει επανειλημμένως αποφανθεί ότι το πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής δεν μπορεί να ακυρώσει το περιεχόμενο των εγκεκριμένων (ρητώς ή αυτοδικαίως) αναλυτικών επιμετρήσεων. Η διάταξη έχει ως σαφή, δεδηλωμένο σκοπό να καταστήσει ανενεργό τη νομολογία του ΣτΕ επί του θέματος και έτσι όπως είναι διατυπωμένη θα το πετύχει.

- Τι νόημα έχει ο έλεγχος και η ρητή έγκριση υποβληθείσας αναλυτικής επιμέτρησης από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, όταν θα μπορεί η Επιτροπή Προσωρινής Παραλαβής να επανελέγχει όλες τις ρητώς εγκεκριμένες αναλυτικές επιμετρήσεις, να τις τροποποιεί και ακολούθως να δημιουργεί έρεισμα για σύνταξη μειωτικών λογαριασμών σε βάρος του αναδόχου;
- Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να υπάρξει περιορισμός της δυνατότητας επανελέγχου μόνο στις αυτοδικαίως εγκεκριμένες αναλυτικές επιμετρήσεις. Οι ρητώς εγκεκριμένες αναλυτικές επιμετρήσεις έχουν υποστεί, ή εν πάση περιπτώσει, όφειλαν να είχαν υποστεί τον εξονυχιστικό έλεγχο της διευθύνουσας υπηρεσίας και δεν είναι δυνατόν να διαταράσσεται η ασφάλεια δικαίου για τον λόγο ότι η υπηρεσία ενδεχομένως να μην έχει ελέγξει ορθά τις υποβληθείσες από τον ανάδοχο αναλυτικές επιμετρήσεις εντός του επαρκέστατου χρόνου που διαθέτει για να τις ελέγξει.
- Περαιτέρω, ανακύπτει και ένα άλλο ζήτημα: Οι αναλυτικές επιμετρήσεις περιλαμβάνουν και Π.Π.Α.Ε.. Το σχέδιο νόμου προβλέπει τον έλεγχο και παραλαβή των αφανών εργασιών από τριμελή επιτροπή. Τα Π.Π.Α.Ε. όμως αποτελούν τμήμα των αναλυτικών επιμετρήσεων. Θα υπόκεινται και αυτά, ως τμήμα των αναλυτικών επιμετρήσεων, στο δικαίωμα επανελέγχου από την Επιτροπή Προσωρινής Παραλαβής; Και πως θα είναι τεχνικά εφικτό να επανελεγχθούν οι αφανείς εργασίες κατά την παραλαβή του έργου;
- Τέλος, θεωρούμε ότι το τρίμηνο χρονικό διάστημα ελέγχου είναι υπερεπαρκές για τον έλεγχο και την έγκριση υποβαλλόμενης από τον ανάδοχο αναλυτικής επιμέτρησης. Εάν η δημόσια διοίκηση θεωρεί ότι ούτε και αυτό το διάστημα επαρκεί, ας αυξηθεί, έστω σε τετράμηνο, αλλά η διοίκηση πρέπει να φέρει και αυτή κάποιες συνέπειες της αδράνειάς της. Διότι **ο μη έλεγχος υποβληθείσας αναλυτικής επιμέτρησης επί τρίμηνο ή τετράμηνο μόνο σε αδράνεια της διοίκησης μπορεί να αποδοθεί**. Επιπλέον, η ασφάλεια της σύμβασης διακυβεύεται σοβαρά. Δεν μπορεί ο ανάδοχος να εκτελεί ένα έργο ευρισκόμενος διαρκώς υπό τη δαμόκλειο σπάθη της τροποποίησης εγκεκριμένων αναλυτικών επιμετρήσεων και της σύνταξης σε βάρος του επιστροφικών λογαριασμών κατά τον χρόνο παραλαβής του έργου.

2) Η παράγραφος 3 αναφέρει τα εξής:

«3. Η παράγραφος 3 του άρθρου 52 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

«3. Όταν πρόκειται για εργασίες που η ποσοτική τους επαλήθευση δεν θα είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν θα είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο

ανάδοχος υποχρεούται να καλέσει την επιτροπή της παρ. 2 του άρθρου 36 του παρόντος και τον επιβλέποντα, προκειμένου να προβούν από κοινού στην καταμέτρηση ή ζύγιση και να συντάξουν πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών ή πρωτόκολλο ζυγίσεως αντίστοιχα. Το πρωτόκολλο αυτό, υπογραφόμενο από τον ανάδοχο, τον επιβλέποντα και τα μέλη της επιτροπής, αποτελεί προϋπόθεση για την πιστοποίηση των σχετικών εργασιών».»

ΣΧΟΛΙΟ:

- Θα πρέπει να αποκλεισθεί ρητώς η δυνατότητα επανελέγχου ΠΠΑΕ ή ΠΖ, ενόψει και του τεχνικά ανέφικτου τέτοιου επανελέγχου.

• ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΜΕΤΑ ΠΑΡΕΛΕΥΣΗ ΜΗΝΟΣ

Με το άρθρο 10 παρ. 4 του νομοσχεδίου σε συνδυασμό με το άρθρο 11 παρ. 12 του νομοσχεδίου τροποποιούνται οι διατάξεις του ΚΔΕ που ορίζουν τα καταληκτικά χρονικά όρια υποβολής των αιτημάτων του αναδόχου. Παραθέτουμε τις σχετικές διατάξεις του σχεδίου νόμου:

Άρθρ. 10 § 4. Η παράγραφος 7 του άρθρου 52 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

«7. Μαζί με την τελική επιμέτρηση, ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με την εκτέλεση της σύμβασης, **εφόσον αυτό δεν έχει αποσβεστεί και η σχετική αξίωση παραγραφεί, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 75Α του παρόντος** ή σε άλλες σχετικές διατάξεις, ή εφόσον το σχετικό δικαίωμα δεν έχει αποσβεστεί ή χαθεί από κάποια άλλη αιτία. Μετά την υποβολή της τελικής επιμέτρησης, μόνο για οψιγενείς αιτίες μπορεί ο ανάδοχος να εγείρει σχετικές απαιτήσεις».

Άρθρ. 11 § 12. Μετά το τέλος του άρθρου 75 του ν. 3669/2008 προστίθεται νέο άρθρο 75Α με το παρακάτω περιεχόμενο:

«Άρθρο 75Α

Απόσβεση δικαιωμάτων αναδόχου

Υπό την επιφύλαξη τυχόν μικρότερων προθεσμιών που καθορίζονται στον παρόντα Κώδικα, τα εκ της συμβάσεως εν γένει δικαιώματα του αναδόχου αποσβένονται και οποιαδήποτε εξ αυτών αξίωση παραγράφεται, εάν αυτά δεν ασκηθούν, δια σχετικής αιτήσεως του προς τη διευθύνουσα υπηρεσία, **εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την εμφάνιση της γενεσιουργού τους αιτίας**».

ΣΧΟΛΙΑ:

- Μία από τις πλέον προβληματικές ρυθμίσεις από απόψεως ουσιαστικού περιεχομένου αλλά και προϋποθέσεων εφαρμογής της. Από απόψεως ουσιαστικού περιεχομένου είναι μια αυστηρότατη ρύθμιση για τον ανάδοχο, αφού εντός μηνός από την εμφάνιση της γενεσιουργού αιτίας θα πρέπει να υποβάλει σχετικό αίτημα προς την υπηρεσία. Σοβαρότερο όμως είναι το πρόβλημα ως προς τη διάγνωση της συνδρομής των προϋποθέσεων άσκησης του δικαιώματος του αναδόχου. Πότε πράγματι ανακύπτει η γενεσιουργός αιτία και πως αποδεικνύεται αυτό; Πολύ φοβόμαστε, ότι η ρύθμιση αυτή θα χρησιμοποιηθεί για να απορρίπτονται αξιώσεις του αναδόχου επί τη βάση του δύσκολα ανταποδεικνυόμενου ισχυρισμού ότι η γενεσιουργός αιτία είχε εμφανισθεί πιο πριν από ένα μήνα. Ακόμη και στην περίπτωση που δεν αμφισβητείται ο χρόνος κατά τον οποίο ανέκυψε η γενεσιουργός αιτία, η προθεσμία του ενός μηνός είναι ασφυκτική για τον ανάδοχο. Συνήθως η διαμόρφωση του αιτήματος του αναδόχου εξαρτάται από πολλές παραμέτρους, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να συνεκτιμηθούν εντός μηνός. Πολλές φορές η διατύπωση του αιτήματος έχει σχέση και με τη χάραξη της γενικότερης στρατηγικής αντιμετώπισης ενός σοβαρού προβλήματος, που δεν μπορεί να γίνει μέσα σε ένα μήνα.
- Γενικότερα, επ' ευκαιρία της διάταξης αυτής, διατυπώνεται μία γενικότερη παρατήρηση σε σχέση με την όλη φιλοσοφία του σχεδίου νόμου: Το σχέδιο νόμου διαπνέεται από μία έντονη ανισομέρεια αντιμετώπισης του κυρίου του έργου έναντι του αναδόχου. Από τη μία πλευρά διευρύνονται σχεδόν απεριόριστως οι δυνατότητες των υπηρεσιών του κυρίου του έργου να διορθώνουν προηγούμενα σφάλματά τους, να συμπληρώνουν παραλείψεις τους, να ανατρέπουν υπέρ τους τα παγιωμένα δεδομένα εκτέλεσης της σύμβασης και από την άλλη ο ανάδοχος οφείλει να ενεργήσει εντός ασφυκτικών προθεσμιών, διαφορετικά κινδυνεύει να απολέσει ζωτικά δικαιώματα. Η προκείμενη ρύθμιση αποτελεί το πιο ακραίο και έκδηλο παράδειγμα αυτού του πνεύματος, που διακατέχει το σύνολο του σχεδίου νόμου.
- **Πρόταση: Να διαγραφεί πλήρως η διάταξη και να επανέλθει το καθεστώς περί καταληκτικής προθεσμίας υποβολής όλων των σχετικών με τη σύμβαση αιτημάτων του αναδόχου με την τελική επιμέτρηση.**

- **ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΚΑΙ ΡΗΤΩΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ**

Στο σχέδιο νόμου περιλαμβάνεται η ακόλουθη διάταξη:

«5. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 53 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

*«Από κάθε νεότερο λογαριασμό αφαιρούνται τα ποσά που πληρώθηκαν με τους προηγούμενους λογαριασμούς, **καθώς και ποσά που δεν αντιστοιχούν σε εγκεκριμένες επιμετρήσεις ή αφορούν σε λάθη εγκεκριμένων λογαριασμών**».*»

ΣΧΟΛΙΟ:

- Με το άρθρο αυτό επιτρέπεται πλέον η διόρθωση και η απαίτηση επιστροφής από τον ανάδοχο ποσών που έχουν καταβληθεί σ' αυτόν όχι μόνο βάσει αυτοδικαίως εγκεκριμένων λογαριασμών αλλά και **βάσει ρητώς εγκεκριμένων λογαριασμών!** Εύλογο, συνεπώς, το ερώτημα: Τι νόημα έχει η ρητή έγκριση λογαριασμού, αν η υπηρεσία θα μπορεί οποτεδήποτε να τροποποιεί λογαριασμούς που η ίδια έχει ελέγξει και **ρητώς εγκρίνει;** Ισχύουν και εδώ όσα προαναφέρθηκαν για τις ρητώς εγκεκριμένες αναλυτικές επιμετρήσεις.

- **ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ**

Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 10 επιφέρει την ακόλουθη προσθήκη στην παρ. 8 του άρθρου 53 του ΚΔΕ:

«Σε περίπτωση ανάγκης σύνταξης αρνητικού λογαριασμού, αυτός μπορεί να συνταχθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία και το ποσό του πρέπει να καταβληθεί από τον ανάδοχο εντός μηνός από την κοινοποίηση του λογαριασμού σε αυτόν, άλλως καταπίπτει αναλόγως σε βάρος του η εγγυητική επιστολή».

ΣΧΟΛΙΟ:

- Με τη διάταξη αυτή στερείται ουσιαστικά ο ανάδοχος τη δυνατότητα να αμφισβητήσει αποτελεσματικά τον μειωτικό σε βάρος του λογαριασμό. Τούτο, διότι σε κάθε περίπτωση θα καταπίπτει σε βάρος του η εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης. Κατ' ουσία, δηλαδή, η υπηρεσία ανά πάσα στιγμή θα μπορεί να παίρνει πίσω από τον ανάδοχο "ετσιθελικά" νομίμως καταβληθέντα ποσά βάσει εγκεκριμένων λογαριασμών και αν ο τελευταίος τολμήσει και ασκήσει ένσταση, θα προκαλεί κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης. Απαράδεκτη ρύθμιση, που πρέπει να καταργηθεί προεχόντως ως προς το σκέλος περί κατάπτωσης της εγγυητικής καλής εκτέλεσης.

• ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΗ ΑΠΕ

Με το άρθρο 10 παρ. 15 εισάγεται η ακόλουθη ρύθμιση σχετικά με τη σύνταξη και την έγκριση ΑΠΕ:

15. Μετά το τέλος της παραγράφου 8 του άρθρου 57 του ν. 3669/2008 προστίθενται τα παρακάτω εδάφια:

«Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλει σχέδιο ΑΠΕ, εφόσον ζητηθεί από την υπηρεσία η σύνταξή του.

Η έγκριση του ΑΠΕ ολοκληρώνεται εντός τριμήνου από την υποβολή του στην προϊστάμενη αρχή. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή τεκμαίρεται η απόρριψή του.

ΣΧΟΛΙΟ:

- Δηλαδή, η Υπηρεσία θα ζητεί από τον Ανάδοχο να συντάξει σχέδιο ΑΠΕ, αυτός θα τον υποβάλλει προς έγκριση στην Υπηρεσία που ζήτησε τη σύνταξή του, αυτή θα αφήσει να παρέλθει άπρακτο το τρίμηνο για τον έλεγχο του και κατόπιν ο ΑΠΕ θα τεκμαίρεται σιωπηρώς απορριφθείς; Πρόκειται για αντιφατική και παράδοξη ρύθμιση. Εάν το τρίμηνο κρίνεται μη επαρκές χρονικό διάστημα για τον έλεγχο του σχεδίου ΑΠΕ, ας αυξηθεί. Όμως, σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσής του, θα πρέπει να τεκμαίρεται η αποδοχή και όχι η απόρριψη του ΑΠΕ. Η Δημόσια Διοίκηση έχει υποχρέωση χρηστής διοίκησης, την οποία παραβιάζει ευθέως, όταν ζητεί η ίδια από τον διοικούμενο να συντάξει και

υποβάλει κάποιο σχέδιο εγγράφου και κατόπιν, από δική της αδιαφορία ή άλλο λόγο που δεν ανάγεται πάντως στη σφαίρα ευθύνης του αναδόχου, παραλείπει να το ελέγξει και να το εγκρίνει. Σ' αυτή την περίπτωση η ελάχιστη συνέπεια που θα μπορούσε να επιβληθεί σε βάρος της αμελούς Διοίκησης, είναι η αυτοδίκαιη έγκριση του σχεδίου ΑΠΕ.

- **ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ**

Τα αρχικά εδάφια του τροποποιούμενου άρθρου 61 § 7 του ΚΔΕ έχουν ως εξής:

«7. Αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο προϊσταμένη αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική. Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας. Η τυχόν άσκηση αιτήσεως θεραπείας δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.....»

ΣΧΟΛΙΑ:

- Με την ανωτέρω τροποποίηση απαλείφεται η διάταξη του ισχύοντος άρθρου που ορίζει ότι αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί. Κατ' αρχάς, υπάρχει αντίφαση της συγκεκριμένης τροποποίησης με το πρώτο εδάφιο, που ορίζει ότι η έκπτωση καθίσταται οριστική αν απορριφθεί η ένσταση από την προϊσταμένη αρχή. Ποια είναι η έννοια της οριστικοποίησης της έκπτωσης, αν και προ της συντέλεσής της δεν αναστέλλονται οι συνέπειές της;
- Αποτελεί μια άσκοπη δυσμενή σε βάρος του αναδόχου ρύθμιση. Κατ' αρχάς, και η προηγούμενη ρύθμιση, που εισήχθη με το νόμο 3263/2004, ήταν δυσμενής για τον ανάδοχο, ιδίως ως προς την αδυναμία του τελευταίου να επιτύχει αναστολή της έκπτωσης με μέτρα προσωρινής δικαστικής προστασίας (ο ανάδοχος δεν δικαιούται να ασκήσει αίτηση αναστολής χωρίς την προηγούμενη άσκηση ένδικης προσφυγής και προσφυγή δικαιούται να ασκήσει μετά την απόρριψη, σιωπηρή ή ρητή, της αίτησης θεραπείας). Τώρα η απλή απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας περί έκπτωσης δύναται να επιφέρει άμεσα και άνευ ετέρου όλες τις δυσμενείς από την έκπτωση συνέπειες σε βάρος του αναδόχου, χωρίς ο τελευταίος να έχει δυνατότητα έστω και προσωρινής δικαστικής προστασίας.
- **Προτείνεται:** Η απάλειψη της διαγραφής του προαναφερθέντος κρίσιμου εδαφίου περί αναστολής των συνεπειών της έκπτωσης μέχρι και την έκδοση απόφασης επί της ένστασης από την προϊσταμένη αρχή.

- **ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΚΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ**

Με το άρθρο 10 παρ. 16 εισάγεται η ακόλουθη ρύθμιση:

16. Μετά το τέλος του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 58 του ν. 3669/2008 προστίθενται εδάφιο όπως παρακάτω:

«Εφόσον προβλέπεται ασφάλιση του έργου στα συμβατικά τεύχη, η τυχόν οφειλόμενη αποζημίωση καλύπτεται εξ ολοκλήρου από το ασφαλιστήριο συμβόλαιο και δεν καταβάλλεται άλλη αποζημίωση από τον κύριο ή το φορέα κατασκευής του έργου».

ΣΧΟΛΙΟ:

- Η ρύθμιση, κατ' αρχήν, αντιβαίνει στις γενικές αρχές του ασφαλιστικού δικαίου. Εάν η ασφαλιστική αποζημίωση καλύπτει το ύψος της ζημιάς, βεβαίως ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής δεν θα υποχρεωθούν να καταβάλουν οι ίδιοι την αποζημίωση, εφόσον βεβαίως φέρουν κατ' αρχήν ευθύνη προς αποζημίωση. Εάν όμως η ασφαλιστική αποζημίωση δεν επαρκεί για την κάλυψη του συνόλου της ζημιάς, τη διαφορά καταβάλλει ο άμεσα υπεύθυνος για την πρόκλησή της. Ο κανόνας αυτός είναι αυτονόητος σε όλες τις ασφαλιστικές καλύψεις.
- Η αντίκρουση, βεβαίως, είναι ότι ο ανάδοχος υποχρεούται να ασφαλίσει το έργο. Εάν, όμως, το έχει κάνει, εξαντλώντας όλες τις δυνατότητες που του παρέχει η ασφαλιστική αγορά, και προξενείται στο έργο ζημία από λόγο που δεν καλύπτεται ασφαλιστικά και ο οποίος εμπίπτει στην ευρύτερη σφαίρα ευθύνης του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, θα ήταν ανεπιεικές να στερηθεί ο ανάδοχος το δικαίωμα αποζημίωσης κατά του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής για το υπερβάλλον ύψος της ζημιάς.

- **ΔΕΚΑΗΜΕΡΗ ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ**

Με τις παρ. 3, 4 & 5 του άρθρου 11 γίνονται οι ακόλουθες προσθήκες:

3. Μετά το τέλος του στοιχείου α. της παραγράφου 2 του άρθρου 62 του ν. 3669/2008 προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

«Το δικαίωμα του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης ασκείται με γραπτή αίτησή του εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από τη συμπλήρωση του παραπάνω τριμήνου, διαφορετικά αποσβήνεται».

4. Μετά το τέλος του στοιχείου β. της παραγράφου 2 του άρθρου 62 του ν. 3669/2008 προστίθεται νέο εδάφιο όπως παρακάτω:

«Το δικαίωμα του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης ασκείται με γραπτή αίτησή του εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από τη συμπλήρωση του παραπάνω τριμήνου ή διμήνου, διαφορετικά αποσβήνεται».

5. Μετά το τέλος του στοιχείου γ. της παραγράφου 2 του άρθρου 62 του ν. 3669/2008 προστίθεται το ακόλουθο κείμενο:

«Το δικαίωμα του αναδόχου για διάλυση της σύμβασης ασκείται με γραπτή αίτησή του εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από το οριακό σημείο, διαφορετικά αποσβήνεται».

ΣΧΟΛΙΟ:

- Ανεπίτρεπτη η θέσπιση τόσο στενών χρονικά προθεσμιών για την άσκηση δικαιωμάτων του αναδόχου, ιδίως αν αυτό αντιπαραβληθεί προς την τάση να αυξηθούν οι προθεσμίες εντός των οποίων οφείλουν να ενεργήσουν οι υπηρεσίες του κυρίου του έργου, χωρίς μάλιστα δυσμενείς έννομες συνέπειες για τη διοίκηση εφόσον δεν τηρηθούν. Δεν είναι δυνατόν από τη μια πλευρά ο ανάδοχος να τίθεται υπό τη δαμόκλειο σπάθη ασφυκτικών αποσβεστικών των δικαιωμάτων του προθεσμιών και από την άλλη η υπηρεσία να απολαμβάνει την πολυτέλεια μακρότατων προθεσμιών, τις οποίες μπορεί να τις παραβιάζει χωρίς καμία δυσμενή έννομη συνέπεια. Ειδικά όσον αφορά το δικαίωμα διάλυσης της σύμβασης, η απόφαση δεν είναι απλή για τον ανάδοχο, ο οποίος οφείλει να συνεκτιμήσει σωρεία δεδομένων. Κατά κανόνα, μία τέτοια απόφαση είναι στρατηγικής σημασίας. Δεν είναι δυνατόν, συνεπώς, να του τίθεται ο βρόχος μια τόσο ασφυκτικής χρονικά αποσβεστικής προθεσμίας για να λάβει μία πολυσύνθετη και δύσκολη απόφαση, όπως είναι η διάλυση της εργολαβίας.

- **ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΠΟΦΑΝΣΗΣ ΕΠΙ ΑΙΤΗΣΕΩΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ**

Με την παρ. 2 του άρθρου 12 αντικαθίσταται η παρ. 15 του άρθρου 76 του ΚΔΕ ως ακολούθως:

«2. Η παράγραφος 15 του άρθρου 76 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

«15. Αν η αίτηση θεραπείας απορριφθεί με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ή αν ο Υπουργός δεν εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα στην πεντάμηνη προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, δικαιούται αυτός που υπέβαλε την αίτηση θεραπείας να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με τις διατάξεις του επόμενου άρθρου. Η κοινοποίηση της απόφασης γίνεται μέσα στην ανωτέρω πεντάμηνη προθεσμία. Σε περίπτωση που τα αρμόδια υπηρεσιακά όργανα δεν προσκομίσουν μέχρι το δεύτερο δεκαήμερο του πέμπτου μήνα το σχέδιο απόφασης επί της αιτήσεως θεραπείας στον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ή το αρμόδιο όργανο των άλλων φορέων που εκτελούν δημόσια έργα, επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 40 του παρόντος.»

ΣΧΟΛΙΟ:

- Δεν θα είχαμε αντίρρηση στην αύξηση της προθεσμίας απόφασης επί τις αιτήσεως θεραπείας, δεδομένου ότι η τρίμηνη προθεσμία σχεδόν ουδέποτε τηρείται. Όμως, η επιμήκυνση της προθεσμίας θα πρέπει να συνοδεύεται από ουσιαστικές συνέπειες σε βάρος του κυρίου του έργου ως προς την κρινόμενη διαφορά, σε περίπτωση που τα αρμόδια όργανα αφήσουν την προθεσμία να περάσει άπρακτη και όχι απλώς από αμφίβολης πρακτικής αξίας και υλοποίησης πειθαρχικές κυρώσεις σε βάρος των αμελών υπαλλήλων. Πρέπει να επισημανθεί ότι η διαδικασία διοικητικής επίλυσης των διαφορών έχει θεσπισθεί για να επιλύονται οι διαφορές σε διοικητικό επίπεδο γρήγορα, προς όφελος και των δύο πλευρών και κυρίως του έργου. Επομένως, η διοίκηση οφείλει να αποφαινεται επί των ασκηθεισών ενδικοφανών διοικητικών προσφυγών. Άρνηση απόφασης επί των προσφυγών συνιστά παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης, όπως άλλωστε έχει συγκεκριμένα αποφανθεί επ' αυτού και ο Συνήγορος του Πολίτη. Αντ' αυτού, οι προθεσμίες άσκησης και απόφασης επί των προσφυγών έχουν πλέον καταλήξει, λόγω της αδιαφορίας της Διοίκησης να αποφαινεται επ' αυτών, σε πηγή πρόσθετων καθυστερήσεων για τη δικαστική επίλυση των διαφορών. Αντί με τη διοικητική διαδικασία επίλυσης των διαφορών να επιλύονται γρήγορα, ανέξοδα και σε διοικητικό επίπεδο οι διαφωνίες που ανακύπτουν κατά την εκτέλεση των έργων, έχουμε καταλήξει στο φαινόμενο η διαδικασία αυτή να έχει καταστεί ένα πρόσθετο οικονομικό βάρος και εμπόδιο στη δικαστική επίλυση κάθε διαφωνίας. Για τον λόγο αυτό προτείνουμε: **Ναι στην επιμήκυνση της προθεσμίας απόφασης επί της αιτήσεως θεραπείας, όμως αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η αίτηση θεραπείας να λογίζεται σιωπηρώς αποδεκτή.**

- **NOMOTΕΧΝΙΚΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ**

Με το άρθρο 12 παρ. 3 εισάγεται η ακόλουθη ρύθμιση:

3. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 77 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται και στη συνέχεια προστίθεται νέο εδάφιο, όπως παρακάτω:

«Η προσφυγή στο εφετείο ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης που εκδόθηκε επί της αιτήσεως θεραπείας ή από τη λήξη της πεντάμηνης προθεσμίας της παραγράφου 14 του προηγούμενου άρθρου. Η προθεσμία αυτή αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1 - 31 Αυγούστου»

Επειδή ενδέχεται να δημιουργηθεί σύγχυση σχετικά με τον χρόνο έναρξης της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής εάν η απόφαση επί της αιτήσεως θεραπείας κοινοποιηθεί στον ανάδοχο μετά την παρέλευση του πενταμήνου, προτείνεται η αναδιατύπωση της διάταξης ως εξής:

*«Η προσφυγή στο εφετείο ασκείται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης που εκδόθηκε επί της αιτήσεως θεραπείας, **εφόσον αυτή λάβει χώρα εντός της πεντάμηνης προθεσμίας απόφασης επί της αιτήσεως θεραπείας**, άλλως από τη λήξη της πεντάμηνης προθεσμίας της παραγράφου 14 του προηγούμενου άρθρου. Η προθεσμία αυτή αναστέλλεται κατά το χρονικό διάστημα από 1 - 31 Αυγούστου».*

- **ΕΥΝΟΪΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΤΥΧΙΩΝ**

Η παρ. 1 του άρθρου 13 εισάγει την ακόλουθη ρύθμιση σχετικά με την τακτική αναθεώρηση των εργοληπτικών των ατομικών εργοληπτικών επιχειρήσεων:

«1. Η παράγραφος 10 του άρθρου 92 του ν. 3669/2008 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

«10. Για τις ατομικές επιχειρήσεις Α1-2ης τάξης, η κατάταξη στις κατηγορίες και τις τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ. ισχύει για μία πενταετία (τακτική αναθεώρηση). Αν δεν υποβληθεί αίτηση τακτικής αναθεώρησης, μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από τη συμπλήρωση της πενταετίας, το πτυχίο καθίσταται αυτοδικαίως ανενεργό.»

ΣΧΟΛΙΟ:

- Δεν γίνονται αντιληπτοί οι λόγοι της ευνοϊκής ρύθμισης υπέρ των ατομικών εργοληπτικών επιχειρήσεων, που ειδικά στις τάξεις Α1 έως 2^η του ΜΕΕΠ δεν έχουν καμία διαφορά από τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που λειτουργούν υπό εταιρική μορφή, προεχόντως δε αυτές που λειτουργούν ως προσωπικές εμπορικές εταιρείες (ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες). Εφόσον δεν συντρέχει ειδικός δικαιολογητικός λόγος για τη συγκεκριμένη διαφοροποίηση, βάσιμα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι παραβιάζεται εν προκειμένω η συνταγματική αρχή της ισότητας.

- **ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ Γ' ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ**

Με το άρθρο 13 παρ. 4 μειώνεται η επιρροή των συντελεστών Γ από τη συγχώνευση εργοληπτικών επιχειρήσεων. Η μείωση είναι κατ' αρχήν θετικό βήμα. Ωστόσο, κρίνεται ανεπαρκής. Οι συντελεστές Γ' δεν αντιπροσωπεύουν απολύτως τίποτα (ούτε πάγια, ούτε μηχανολογικό εξοπλισμό, ούτε ίδια κεφάλαια), παρά μόνο «αέρα». Μάλιστα με τη μέθοδο της απόσχισης του κατασκευαστικού κλάδου δημοσίων έργων, τα νομικά πρόσωπα των συγχωνευομένων εταιρειών παραμένουν τα ίδια και μετά τη συγχώνευση και ο πλασματικός συντελεστής Γ, που δεν αντιπροσωπεύει απολύτως τίποτα σε προστιθέμενη αξία της επιχείρησης που τον απορροφά, χρησιμοποιείται για την ανέλιξη της εργοληπτικής επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ.. Προτείνεται η επανεξέταση του άρθρου προς τον σκοπό της δραστηρότερης μείωσης της επιρροής των συντελεστών Γ, σε συνδυασμό με μέτρα που διατηρήσουν ή/και θα βελτιώσουν την ανελιξιμότητα των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο Μ.Ε.ΕΠ. (μείωση βαθμολογίας κατάταξη ανά τάξη, αύξηση της επιρροής ουσιαστών στοιχείων: πάγια, ίδια κεφάλαια, μηχανολογικός εξοπλισμός).

- **ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟΥ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ**

«Άρθρο 15

Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 του ν. 4694/1930 αντικαθίσταται όπως παρακάτω:

«2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η εκχώρηση των οφειλομένων, προκειμένου περί οφειλής του εργολάβου για παροχή υλικών προς εκτέλεση του έργου ή περί οφειλής σε εργάτες ή υπαλλήλους αυτού που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εκτέλεση του έργου. Επίσης επιτρέπεται η υπό των εργολάβων εκχώρηση των οφειλομένων σε αναγνωρισμένες Τράπεζες ή Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.»

ΣΧΟΛΙΑ:

- Η διάταξη υιοθετεί την ορολογία του αρχικού άρθρου 4 του ν. 4694/1930. Ωστόσο, πρόκειται για ορολογία απηρχαιωμένη, που σήμερα μάλλον σύγχυση δημιουργεί, παρά ξεκαθαρίζει τις έννοιες. Πρώτο και σημαντικότερο: **Τι σημαίνει «οφειλόμενα»;** Επιτρέπεται πλέον η εκχώρηση του συνόλου της σύμβασης, μόνο εγκεκριμένων λογαριασμών, μόνο λογαριασμών που έχουν υποβληθεί και οφείλονται αλλά δεν έχουν ακόμη εγκριθεί; Η διάταξη είναι απολύτως ασαφής και θα δημιουργηθούν προβλήματα κατά την εφαρμογή της. Πρέπει να υπάρξει αναδιατύπωσή της χωρίς προσκόλληση στην απηρχαιωμένη ορολογία του παλιού άρθρου, αλλά με σαφή και ξεκάθαρο προσδιορισμό των εννοιών.

- **ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Το σχέδιο νόμου δεν περιέχει μεταβατικές διατάξεις. Θεωρούμε πως πριν από την ολοκλήρωση της συζήτησης οι εργοληπτικές οργανώσεις πρέπει να έχουν πλήρη εικόνα των μεταβατικών διατάξεων και γενικότερα των ρυθμίσεων διαχρονικού δικαίου, εφόσον αυτές επηρεάζουν ουσιωδώς σωρεία υποθέσεων, διαφορών και εκκρεμοτήτων.

III. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Παρακάτω παρατίθενται ενότητες θεμάτων επί των οποίων χρειάζεται να υπάρξει νομοθετική παρέμβαση. Οι προτάσεις αναπτύσσονται ως περίγραμμα νομοθετικής παρέμβασης, χωρίς να περιλαμβάνουν την ακριβή νομική διατύπωση, παρά μόνο τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις της:

• ΜΕΤΡΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΓΝΗΣΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Τα κρούσματα του φαινομένου των πλαστών εγγυητικών επιστολών, καλής εκτέλεσης κυρίως, έχουν αυξηθεί ανησυχητικά το τελευταίο διάστημα. Τα παρακάτω μέτρα, εφόσον υιοθετηθούν και θεσμοθετηθούν, πιστεύουμε ότι θα επιλύσουν οριστικά το ζήτημα:

- Προϋπόθεση της υπογραφής οποιασδήποτε σύμβασης, είτε αρχικής είτε συμπληρωματικής, είναι η **προηγούμενη χορήγηση βεβαίωσης του εκδόντος την εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης πιστωτικού ιδρύματος περί της γνησιότητας της προσκομισθείσας από τον ανάδοχο εγγυητικής, κατόπιν επίσημου αιτήματος που θα υποβάλλει απευθείας η υπηρεσία προς πιστωτικό ίδρυμα, χωρίς μεσολάβηση του αναδόχου**. Η βεβαίωση του πιστωτικού ιδρύματος μαζί με το επίσημο αίτημα της υπηρεσίας προς το πιστωτικό ίδρυμα θα **επισυνάπτονται στη σύμβαση** και θα αποτελούν **προϋπόθεση του κύρους της**. Επομένως, σύμβαση στην οποία δεν θα έχει επισυναφθεί αυτή η βεβαίωση, που θα πρέπει να έχει ληφθεί κατά την επίσημη διαδικασία που προβλέπεται παραπάνω, θα είναι άκυρη και ο ανάδοχος δεν θα μπορεί να εισπράξει το εργολαβικό αντάλλαγμα, ακόμη και αν εκτελέσει τις εργασίες. Με τον τρόπο αυτό **εξαλείφεται το κίνητρο** πονηρά σκεπτόμενου εργολάβου να προσκομίσει εξ αρχής πλαστή εγγυητική επιστολή.
- Προϋπόθεση πληρωμής του πρώτου και μετά την ημερομηνία περαίωσης του έργου συντασσόμενου λογαριασμού είναι η **προηγούμενη χορήγηση βεβαίωσης από το αρμόδιο πιστωτικό ίδρυμα, αφού τηρηθεί η παραπάνω διαδικασία** (δηλ. υποβολή επίσημου αιτήματος από τη διευθύνουσα υπηρεσία κατευθείαν στο πιστωτικό ίδρυμα και απάντηση του τελευταίου κατευθείαν στην υπηρεσία, χωρίς μεσολάβηση του αναδόχου), περί της γνησιότητας της κατατεθειμένης στην υπηρεσία εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης. Η βεβαίωση του πιστωτικού ιδρύματος (με το έγγραφο αίτημα της υπηρεσίας προς αυτό) θα επισυνάπτεται στο χρηματικό ένταλμα πληρωμής του λογαριασμού και **χωρίς αυτήν δεν θα θεωρείται από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου**. Η

βεβαίωση θα πρέπει να έχει ημερομηνία μεταγενέστερη αυτής της έγκρισης του λογαριασμού. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπεται το ενδεχόμενο (πολύ συχνό τελευταία) ο ανάδοχος να αντικαταστήσει την αρχικώς προσκομισθείσα έγκυρη εγγυητική με άλλη πλαστή. Για την πληρωμή κάθε λογαριασμού, από τον πρώτο μέχρι και τον τελευταίο, θα πρέπει να διαπιστώνεται η γνησιότητα της κατατεθειμένης εγγυητικής (ή εγγυητικών) καλής εκτέλεσης. Επομένως, εξαλείφεται το κίνητρο του πονηρού αναδόχου, σε συνεννόηση με διεφθαρμένους υπαλλήλους της υπηρεσίας, να αντικαθιστά κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου τις γνήσιες εγγυητικές με πλαστές. Και να το κάνει, δεν θα έχει κανένα όφελος, εφόσον δεν πρόκειται να πληρωθεί κανένα λογαριασμό.

- Θέσπιση αυστηρότατων κυρώσεων σε βάρος των εργοληπτικών επιχειρήσεων που διαπράττουν τέτοια αδικήματα. **Υποχρεωτική ποινή οριστικής διαγραφής από το ΜΕΕΠ**, σε περίπτωση που θα διαπιστωθεί η διάπραξη του αδικήματος. **Άμεση παραπομπή στο πειθαρχικό συμβούλιο κατ' απόλυτη προτεραιότητα με πρόβλεψη επιβολής ποινών και στον υπεύθυνο εφ' όσον είναι γραμμένος στο ΜΕΚ.**

- **ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ**

Συχνό φαινόμενο, που δεν αντιμετωπίζει ο νέος νόμος, είναι και η άρνηση ή αδιαφορία των υπηρεσιών να επιστρέψουν στον ανάδοχο τις κατατεθειμένες εγγυητικές καλής εκτέλεσης, όταν πληρούνται οι προς τούτο προϋποθέσεις.

Οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης επιστρέφονται στον ανάδοχο ολοσχερώς (δηλ. και ως προς το απομένον μετά τις σταδιακές απομειώσεις ποσοστό του 40% της αρχικής βασικής εγγύησης) με την οριστική παραλαβή του έργου και τη σύνταξη του τελικού λογαριασμού. Στην πράξη συχνά αυτό δεν γίνεται, γιατί οι παραλαβές καθυστερούν πολύ πέραν της παρόδου του χρόνου εγγύησης ή διενεργούνται αυτοδίκαια ή και για ποικίλους άλλους λόγους. Το πρόβλημα γεννάται από το γεγονός ότι, κατά πάγια πρακτική, οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης είναι αορίστου χρόνου. Επισημαίνουμε ότι ο νόμος δεν απαιτεί οι εγγυητικές καλής εκτέλεσης να είναι αορίστου χρόνου, αλλά παρέχει την ευχέρεια στην εκάστοτε δημοπρατούσα αρχή να καθορίσει τον χρόνο ισχύος τους στη διακήρυξη του διαγωνισμού. Οι δημοπρατούσες αρχές επιλέγουν πάντα την πλέον εύκολη και ασφαλή γι' αυτές λύση: Ζητούν οι εγγυητικές καλής εκτέλεσης να είναι αορίστου χρόνου.

Ο βασικός άξονας είναι **να εκδίδονται εγγυητικές καλής εκτέλεσης ορισμένης διάρκειας** (ως αρχική διάρκεια της εγγυητικής καλής εκτέλεσης θα πρέπει να ορίζεται η αρχική συμβατική προθεσμία συν τέσσερις μήνες), οι οποίες, σε

περίπτωση παρατάσεων και καθυστερήσεων πέραν των προεκτιμώμενων χρονικών ορίων ολοκλήρωσης του έργου, θα ανανεώνονται με επιστολή του πιστωτικού ιδρύματος ανάλογα, μέχρι και τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής και την υποβολή του τελικού λογαριασμού. Εάν ο ανάδοχος αρνηθεί την αντικατάσταση της εγγυητικής επιστολής κατά τον χρόνο λήξης της, μπορεί να κηρύσσεται έκπτωτος ή να του επιβάλλονται άλλου είδους κυρώσεις (π.χ. κατάπτωση της εγγυητικής της οποίας αρνείται ή αμελεί την αντικατάσταση).

Με τον τρόπο αυτό θα παύσει η σημερινή κατάσταση, που ταλανίζει πλήθος εργοληπτικών επιχειρήσεων, οι οποίες, αντιμετωπίζοντας την παράνομη άρνηση των υπηρεσιών να τους επιστρέψουν τις εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης, είναι αναγκασμένες να προσφεύγουν σε μακροχρόνιους δικαστικούς αγώνες. Εν τω μεταξύ όμως, οι εγγυητικές παραμένουν εις χείρας του κυρίου του έργου και βαρύνονται ετησίως με προμήθειες, χωρίς να μπορεί να κάνει τίποτε επ' αυτού η εργοληπτική επιχείρηση, παρά μόνο να ελπίζει στη δικαστική της δικαίωση, στο απώτερο μέλλον.

- **ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ**

Ο θεσμός της ελάχιστης υποχρεωτικής στελέχωσης των εργοληπτικών επιχειρήσεων έχει καταστεί γράμμα κενό περιεχομένου και δεν εξυπηρετεί τον σκοπό για τον οποίο θεσμοθετήθηκε, ήτοι τον εμπλουτισμό κάθε εργοληπτικής επιχείρησης με ικανό στελεχιακό δυναμικό που απασχολείται πραγματικά σ' αυτήν, προσφέροντας τις επιστημονικές γνώσεις, την τεχνογνωσία και την εμπειρία του. Είναι παγκοίμως γνωστό ότι ο θεσμός της υποχρεωτικής στελέχωσης έχει εκφυλισθεί και μετατραπεί σε σύστημα εικονικής απασχόλησης και υποχρεωτικών αργομισθιών, που απομυζούν τις εργοληπτικές επιχειρήσεις. Για τον λόγο αυτό το υπάρχον καθεστώς θα πρέπει να αναθεωρηθεί πάνω σε δύο βασικούς άξονες: α) Τη δραστική μείωση των στελεχών που πρέπει να έχει κάθε εργοληπτική επιχείρηση για την κατάταξή της στις αντίστοιχες τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ.. β) Τη δυνατότητα υποκατάστασης στελεχών ΜΕΚ (που κατά κανόνα απασχολούνται εικονικά στις επιχειρήσεις που στελεχώνουν επισήμως) από μηχανικούς αποδεδειγμένης πολυετούς εμπειρίας, οι οποίοι απασχολούνται πραγματικά στις εργοληπτικές επιχειρήσεις με τις οποίες συνδέονται με σχέση εργασίας. Ως εκ τούτου, η πρότασή μας συνοψίζεται ως εξής:

Τάξη	Βασική κατηγορία	Πρόσθετη κατηγορία
	(Βασική στελέχωση)	(Συμπληρωματική στελέχωση)
A1	1 Α	1 Α
A2	1 Β	1 Β
1η	1 Γ	1 Β
2η	1 Δ	1 Γ

3η	1 Δ + 1 Γ	1 Γ
4η	2 Δ	1 Δ
5η	2 Δ και 1 Γ	1 Δ + 1 Γ
6η	3 Δ και 2 Γ	2 Δ
7η	12 Δ και 10 Γ εκ των οποίων οι 8 Δ να είναι εγγεγραμμένοι σε 3 κατηγορίες έργων 2Δ σε Η/Μ και 2Δ σε Β/Ε	

1. Τα στελέχη για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων εκτός της βασικής κατηγορίας μπορεί να είναι τα ίδια πρόσωπα της βασικής στελέχωσης εγγεγραμμένα σε αντίστοιχη κατηγορία και τάξη του ΜΕΚ.
2. Η δυνατότητα αντικατάστασης 1Δ με 2Γ ή 1Γ με 2Β ή 1Β με 2Α να γενικευθεί και να ισχύει χωρίς περιορισμούς.
3. Συμπληρωματικά να υπάρχει η δυνατότητα αντικατάστασης στελεχών ΜΕΚ Γ΄ και Δ΄ τάξης με στελέχωση Μηχανικών αποδεδειγμένης 5ετούς και 10ετούς εμπειρίας αντίστοιχα.
4. Επί προσωπικών επιχειρήσεων η βασική στελέχωση μόνο της κύριας κατηγορίας να συντρέχει στο πρόσωπο που ασκεί την ατομική επιχείρηση στις δε λοιπές νομικές μορφές (ΟΕ, ΕΕ) να μην απαιτείται σύνδεση της βασικής στελέχωσης με την ιδιότητα του εταίρου.
5. Σε εταιρία οποιασδήποτε νομικής μορφή (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ) η ιδιότητα του εταίρου, διαχειριστή, μετόχου ή μέλους ΔΣ να αποτελεί επαρκή απόδειξη στελέχωσης χωρίς την προϋπόθεση αποδεδειγμένης ετήσιας αμοιβής.

• **ΜΗ ΙΣΧΥΣ ΚΑΤΩΤΑΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΥΠΕΡΓΟΛΑΒΙΩΝ**

Η εφαρμογή των κατωτάτων ορίων και στις περιπτώσεις υπεργολαβιών συνιστά μία υπερβολικά περιοριστική ρύθμιση, που δεν εξυπηρετεί κανένα καλώς νοούμενο και έλλογο σκοπό· αντιθέτως, αποκλείει την υπεργολαβική εκτέλεση συγκεκριμένων τμημάτων έργων, τα οποία δύνανται να εκτελεστούν μόνο από εξειδικευμένες και πεπειραμένες στο συγκεκριμένο αντικείμενο εργοληπτικές επιχειρήσεις, από τις επιχειρήσεις εκείνες που διαθέτουν την τεχνογνωσία να τα εκτελέσουν. Υπ' αυτή την έννοια ο συγκεκριμένος περιορισμός έχει ως μόνο αποτέλεσμα τη διακινδύνευση της ποιότητας του τελικού έργου και την καθυστέρηση της ολοκλήρωσής του. Για τον λόγο αυτό κρίνεται απολύτως αναγκαία και προτείνεται η προσθήκη στο τέλος της περ. α' της παρ.1 του άρθρου 68 του ΚΔΕ του ακόλουθου εδαφίου (με έντονα γράμματα):

«Άρθρο 68

Υπεργολαβία

1. Όταν συνάπτεται σύμβαση μίσθωσης έργου μεταξύ του αναδόχου δημοσίου έργου και εργοληπτικής επιχείρησης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 80 για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει αναληφθεί από τον ανάδοχο (υπεργολαβία), ο υπεργολάβος θεωρείται «εγκεκριμένος» με τις συνέπειες του κώδικα αυτού, μετά από έγκριση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

α) Ο υπεργολάβος έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει και ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου, αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας. **Ειδικώς για την ανάληψη υπεργολαβικών συμβάσεων δεν ισχύουν τα κατώτερα όρια των τάξεων του Μ.Ε.Ε.Π. του άρθρου 102 (άρθρ. 16 του Ν. 1418/1984).»**

• ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΩΝ

Με το υπάρχον καθεστώς επιτρέπεται η απαγόρευση με τη διακήρυξη συμμετοχής στον διαγωνισμό κοινοπραξιών που πληρούν τις προϋποθέσεις νομιμότητας και επίσης απαγορεύεται η σύσταση κοινοπραξιών εντός της ίδιας κατηγορίας από επιχειρήσεις που διαφέρουν μεταξύ τους περισσότερες από μία τάξεις, έστω και αν ανήκουν όλες στις καλούμενες στη δημοπρασία τάξεις στη συγκεκριμένη κατηγορία (π.χ. στην κατηγορία οικοδομικών κάποιου έργου μπορεί να είναι καλούμενες τάξεις οι 5^η, 4^η και 3^η, όμως, σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς, κοινοπραξία μπορούν να συστήσουν μόνο η 3^η με την 4^η τάξη ή η 4^η με την 5^η, όχι η 5^η με την 3^η). Αμφότερες οι ανωτέρω ρυθμίσεις, ήτοι η δυνατότητα απαγόρευσης σύστασης κοινοπραξιών με τη διακήρυξη και ο περιορισμός των τάξεων που δύνανται να κοινοπρακτήσουν, δεν φαίνεται να εξυπηρετούν κάποια έλλογη σκοπιμότητα και ως εκ τούτου προτείνεται η κατάργησή τους. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 16 του ΚΔΕ ως εξής:

«7. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις γίνονται δεκτές στις δημοπρασίες και σε κοινοπραξία. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν και είναι της αυτής κατηγορίας πρέπει να ανήκουν όλες σε μία από τις καλούμενες στη δημοπρασία τάξεις. Η κάθε μία από τις επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν, συμμετέχει στην κοινοπραξία με ποσοστό όχι μικρότερο του 25% του προϋπολογισμού της υπηρεσίας του δημοπρατούμενου έργου. Αν το έργο περιλαμβάνει εργασίες περισσότερων κατηγοριών το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου αναφέρεται στον προϋπολογισμό της κάθε κατηγορίας.»

- **ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ ΝΕΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ 6ΟΗΜΕΡΗΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ**

Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 97 του ΚΔΕ, έχουν ως εξής:

«1. Η εγγραφή και κατάταξη των επιχειρήσεων υπόκειται σε τακτική αναθεώρηση, η οποία διενεργείται ύστερα από αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης που υποβάλλεται στην υπηρεσία τήρησης του ΜΕΕΠ κατά το τελευταίο τρίμηνο, πριν την αναγραφόμενη στη βεβαίωση (πτυχίο) ημερομηνία λήξης της ισχύος της.

Στην περίπτωση αυτή η νέα βεβαίωση αρχίζει να ισχύει αμέσως μετά τη λήξη της παλαιάς.

2. Αίτηση για την τακτική αναθεώρηση της εγγραφής μπορεί επίσης να υποβληθεί και μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών από την ημερομηνία λήξης της βεβαίωσης. Στην περίπτωση αυτή η παλαιά βεβαίωση εξακολουθεί να ισχύει μέχρι το πέρας της προθεσμίας αυτής. Εφόσον υποβληθεί εμπρόθεσμη αίτηση, η νέα βεβαίωση αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής απόφασης της Επιτροπής ΜΕΕΠ ή του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.»

Στις ανωτέρω παραγράφους κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με τον χρόνο λήξης της ισχύος των εργοληπτικών πτυχίων, της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να υποβληθεί η αίτηση τακτικής αναθεώρησης και του χρόνου έναρξης ισχύος του νέου πτυχίου. Ωστόσο, κατά την κωδικοποίηση των σχετικών διατάξεων επιλοχώρησε σφάλμα. Διαχωρίσθηκε η περίπτωση της υποβολής της αίτησης αναθεώρησης εντός της 60ήμερης προθεσμίας παράτασης του εργοληπτικού πτυχίου και ορίσθηκε ότι σ' αυτή την περίπτωση η μεν παλαιά βεβαίωση ισχύει μέχρι το πέρας της προθεσμίας αυτής, ενώ η νέα αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής απόφασης της Επιτροπής ΜΕΕΠ ή του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.

Ωστόσο, από τις αρχικές διατάξεις (παρ. 8 & 9 του άρθρου 16 του ν. 1418/1984, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το άρθρο 4 του ν. 2940/2001) καθίσταται κατ' αρχάς σαφές ότι, εφόσον υποβληθεί αίτηση τακτικής αναθεώρησης προ της λήξης του χρόνου διάρκειας του εργοληπτικού πτυχίου (δηλ. προ της συμπλήρωσης της τριετίας ή εξαετίας ανά περίπτωση), η ισχύς του νέου εργοληπτικού πτυχίου αρχίζει από τη λήξη του παλαιού, ανεξαρτήτως του χρόνου έκδοσης του νέου. Υπό την έννοια αυτή, εάν το νέο εργοληπτικό πτυχίο εκδοθεί, για οποιονδήποτε λόγο, μετά τη λήξη ισχύος του παλαιού, η έναρξη ισχύος του ανατρέχει αναδρομικώς στον χρόνο λήξης ισχύος του παλαιού. Κατά λογική ακολουθία της αναδρομικότητας ισχύος του νέου πτυχίου, εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση τακτικής αναθεώρησης προ της λήξης ισχύος του παλαιού πτυχίου και η ημερομηνία λήξης της ισχύος του παρέλθει χωρίς στο

μεταξύ να έχει εκδοθεί το νέο πτυχίο, η ισχύς του παλαιού παρατείνεται μέχρι την έκδοση του νέου πτυχίου, διότι διαφορετικά η ρητή νομοθετική πρόβλεψη περί αναδρομικότητας του χρόνου έναρξης ισχύος του νέου πτυχίου θα καθίστατο γράμμα κενό περιεχομένου.

Το ανωτέρω συμπέρασμα ενισχύεται και από τη ρητή πρόβλεψη, που υπήρχε στις μητρικές διατάξεις, για την έκδοση διαπιστωτικής πράξης διαγραφής της εργοληπτικής επιχείρησης, σε περίπτωση που αυτή δεν υποβάλει αίτηση τακτικής αναθεώρησης εντός της εξηκονθήμερης προθεσμίας από τη λήξη του εργοληπτικού πτυχίου της. Εφόσον ο νόμος ρητώς απαιτεί έκδοση διαπιστωτικής πράξης για τη διαγραφή της επιχείρησης από το Μ.Ε.ΕΠ., συνάγεται ότι μέχρι και την έκδοση αυτής της πράξης η βεβαίωση εγγραφής της επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ. λογίζεται ισχυρή, δεδομένου ότι αυτή (η βεβαίωση εγγραφής), ως ατομική διοικητική πράξη, είναι εξοπλισμένη με το τεκμήριο νομιμότητας.

Κατά παράδοξο τρόπο, η ανωτέρω κρίσιμη διάταξη περί έκδοσης διαπιστωτικής πράξης δεν έχει περιληφθεί στην κωδικοποίηση της νομοθεσίας δημοσίων έργων. Η παράλειψη αυτή επιφέρει αλλοίωση της αληθούς έννοιας των κωδικοποιηθεισών διατάξεων' ενόψει δε του γεγονότος ότι η διάταξη αυτή επ' ουδενί δύναται να θεωρηθεί σιωπηρώς καταργηθείσα, η παράλειψή της από την κωδικοποίηση δεν είναι νόμιμη και οι σχετικές διατάξεις θα πρέπει να ερμηνεύονται και εφαρμόζονται μέσα από το πρίσμα της.

Περαιτέρω, είναι αναγκαία η ρητή πρόβλεψη περί αυτοδίκαιης παράτασης της ισχύος του εργοληπτικού πτυχίου μέχρι την έκδοση του νέου, σε περίπτωση που έχει υποβληθεί **εμπρόθεσμη** αίτηση τακτικής αναθεώρησης. Η λύση της αυτοδίκαιης παράτασης της ισχύος του εργοληπτικού πτυχίου μέχρι την έκδοση του νέου, υπό την προϋπόθεση ότι θα έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα αίτηση τακτικής αναθεώρησης – ως εμπρόθεσμη υποβολή της νοείται η υποβολή της μέχρι τη λήξη της εξηκονθήμερης προθεσμίας – θα προέκυπτε ερμηνευτικά με βάση τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, ακόμη και αν δεν μπορούσε να συναχθεί από τη γραμματική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων. Οι αρχές της χρηστής διοίκησης και της προστασίας της εύλογης εμπιστοσύνης του διοικουμένου επιβάλλουν να μη φέρει ο διοικούμενος τις δυσμενείς έννομες συνέπειες από καθυστερήσεις που δεν οφείλονται σε δική του υπαιτιότητα ούτε ανάγονται στη δική του σφαίρα ευθύνης. Εάν η Διοίκηση, παρά την εμπρόθεσμη υποβολή αίτησης τακτικής αναθεώρησης, καθυστερεί εξ ουιούδηποτε λόγου (μεγάλος όγκος εργασίας, βραδυκίνητες υπηρεσίες, απεργίες υπαλληλικού προσωπικού κ.λπ.) την έκδοση του νέου εργοληπτικού πτυχίου, αντιβαίνει ευθέως προς τις ανωτέρω αρχές το να στερηθεί η επιμελής εργοληπτική επιχείρηση, που έχει σύννομα και εμπρόθεσμα υποβάλει αίτηση τακτικής αναθεώρησης, το εργοληπτικό της πτυχίο και συνακολούθως το δικαίωμα να μετέχει σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων, που αποτελεί τη μοναδική ή κύρια επιχειρηματική της δραστηριότητα, με περαιτέρω βαρύτερες οικονομικές

επιπτώσεις οι οποίες ενδέχεται να θίξουν ακόμη και την οικονομική της βιωσιμότητα, μέχρι να στερήσει η Διοίκηση να ανταποκριθεί στην υποβληθείσα αίτηση και να εκδώσει νέο πτυχίο. Είναι προφανές ότι υπ' αυτές τις συνθήκες το παλαιό πτυχίο παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι του χρόνου έκδοσης του νέου' με την αναγκαία, βεβαίως, επισήμανση ότι, σε περίπτωση που δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα αίτηση αναθεώρησης ή η αίτηση δεν είναι νόμιμη, τότε η διαγραφή της επιχείρησης από το Μ.Ε.ΕΠ. – η οποία (διαγραφή) θα πιστοποιηθεί με την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης – ανατρέχει στον χρόνο λήξης του παλαιού πτυχίου.

Ως εκ τούτου, προς αποκατάσταση της νομιμότητας, αλλά και για λόγους δικαίου και ίσης μεταχείρισης όλων των περιπτώσεων εμπρόθεσμης υποβολής αίτησης τακτικής αναθεώρησης, προτείνουμε την τροποποίηση των διατάξεων του άρθρου 97 του ΚΔΕ ως εξής (με τα έντονα γράμματα επισημαίνονται οι δύο νέες παράγραφοι που μπαίνουν ως εμβόλιμες στο άρθρο 97 ΚΔΕ):

«1. Η εγγραφή και κατάταξη των επιχειρήσεων υπόκειται σε τακτική αναθεώρηση, η οποία διενεργείται ύστερα από αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης που υποβάλλεται στην υπηρεσία τήρησης του ΜΕΕΠ κατά το τελευταίο τρίμηνο, πριν την αναγραφόμενη στη βεβαίωση (πτυχίο) ημερομηνία λήξης της ισχύος της.

2. Αίτηση για την τακτική αναθεώρηση της εγγραφής μπορεί επίσης να υποβληθεί και μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών από την ημερομηνία λήξης της βεβαίωσης.

3. Αν η εργοληπτική επιχείρηση δεν υποβάλει αίτηση τακτικής αναθεώρησης μέσα σε εξήντα ημέρες από την ημερομηνία λήξης της βεβαίωσης, τεκμαίρεται ότι ελλείπουν οι προϋποθέσεις παραμονής της στις κατηγορίες και τάξεις που έχει καταταχθεί και διαγράφεται από το Μ.Ε.ΕΠ.. Για τη διαγραφή αυτή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη μέσα σε ένα μήνα από την πάροδο της εξηκονθήμερης προθεσμίας.

4. Εφόσον έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα αίτηση τακτικής αναθεώρησης, η ισχύς του παλαιού εργοληπτικού πτυχίου παρατείνεται μέχρι την έκδοση του νέου. Ως εμπρόθεσμα αίτηση τακτικής αναθεώρησης νοείται αυτή που έχει υποβληθεί μέχρι και το τέλος της εξηκονθήμερης προθεσμίας που αρχίζει από τη λήξη του χρόνου ισχύος του. Μετά τη λήξη του χρόνου ισχύος του εργοληπτικού πτυχίου και μέχρι την έκδοση του νέου η εργοληπτική επιχείρηση μπορεί να μετέχει στους διαγωνισμούς δημοσίων έργων με την προσκόμιση του παλαιού εργοληπτικού πτυχίου μαζί με αποδεικτικό εμπρόθεσμης υποβολής αίτησης τακτικής αναθεώρησης της εγγραφής της.

5. Οι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ επιχειρήσεις μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για έκτακτη αναθεώρηση της εγγραφής και κατάταξής τους μετά την συμπλήρωση διετίας από την ημερομηνία εγγραφής ή αναθεώρησης (τακτικής ή έκτακτης) της εγγραφής. Αίτηση που υποβάλλεται πριν τη λήξη της διετίας δεν λαμβάνεται υπόψη και δεν επιφέρει συνέπειες.

6. Για την αναθεώρηση της εγγραφής κατά το άρθρο αυτό, ισχύουν κατά τα λοιπά ανάλογα οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.»

- **ΛΟΙΠΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΡΥΘΜΙΣΘΟΥΝ ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΟ**

Παρακάτω παρατίθενται μία σειρά από ζητήματα, άλλα σημαντικότερα άλλα περισσότερο λεπτομερειακά, τα οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν με το νέο νόμο. Πολλά από τα ζητήματα χρονίζουν και ταλανίζουν υπηρεσίες και αναδόχους, άλλα αφορούν αναγκαίες νομοτεχνικής φύσης παρεμβάσεις, που όμως είναι σημαντικές για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας και την ύπαρξη ενός σαφούς και ξεκάθਾਰου θεσμικού πλαισίου. Η παράθεση είναι ενδεικτική, δεδομένου ότι τα επιμέρους μικροζητήματα της νομοθεσίας που χρήζουν αντιμετώπιση είναι πολλά:

- **Θέσπιση ρητώς της δυνατότητας της προϊσταμένης αρχής να χορηγεί παράταση προθεσμίας ακόμη και κατά χρόνο που έχουν λήξει οι χορηγηθείσες παρατάσεις και δεν υπάρχει εν ισχύ συμβατική προθεσμία.** Η δυνατότητα αυτή συνάγεται ερμηνευτικά, όμως το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει εκδώσει αντίθετες αποφάσεις, με αποτέλεσμα πολλά έργα να ευρίσκονται σε κενό. Όταν λήξει η οριακή προθεσμία, κατά την ορθή ερμηνεία των ισχυουσών διατάξεων, η Προϊσταμένη Αρχή δύναται να χορηγήσει παράταση προθεσμίας. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει αποφανθεί ότι αναδρομική χορήγηση παράτασης προθεσμίας, κατά χρόνο που δεν υφίσταται εν ισχύ ενεργός προθεσμία, δεν είναι νόμιμη. Η ερμηνεία αυτή αντιβαίνει στο πνεύμα και στον σκοπό των ισχυουσών διατάξεων και δεν είναι ορθή. Με τον τρόπο αυτό πολλές ενεργοί συμβάσεις οδηγούνται σε αδιέξοδο, αφού παρά τη βούληση αμφοτέρων των πλευρών (κυρίου του έργου και αναδόχου) να συνεχισθούν και ολοκληρωθούν, το Ελεγκτικό Συνέδριο τις κρίνει άκυρες. **Προτείνεται:** Η ρητή ρύθμιση του θέματος.
- **Νομοθετικός ενιαίος ορισμός της έννοιας του προϋπολογισμού.** Ανακύπτουν ένα σωρό ζητήματα σχετικά με το αν στα πλαίσια της εφαρμογής της μιας ή της άλλης διάταξης ο όρος προϋπολογισμός περιλαμβάνει ή όχι τα απρόβλεπτα, την αναθεώρηση, τον ΦΠΑ, τα κονδύλια απολογιστικών εργασιών κ.λπ. Πρέπει να υπάρξει ένας **ενιαίος ορισμός του προϋπολογισμού**, ο οποίος θα εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση που απαιτείται η προσφυγή στον όρο αυτό (καθορισμός κατωτάτων και ανωτάτων ορίων, καλουμένων τάξεων κ.λπ.).
- **Ασφατικά:** Εισαγωγή ρύθμισης που θα καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού της τιμής της ασφάλτου.
- **Κατάργηση απευθείας αναθέσεων:** Προτείνεται η ολοσχερής κατάργηση των απευθείας αναθέσεων και των διαγωνισμών μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων, με μόνες εξαιρέσεις τις περιπτώσεις θεομηνιών και μεγάλων καταστροφικών γεγονότων.
- Νομοθετική πρόβλεψη για την απολογιστική κάλυψη του κόστους ασφάλισης έργου και εργαστηριακών ελέγχων.